

A közzététel időpontja: 2023. augusztus 4.
Az alkalmazás kezdő dátuma: 2024. január 1.

KATOLIKUS HITTAN

RÉSZLETES ÉRETTSÉGI VIZSGAKÖVETELMÉNY

A) KOMPETENCIÁK

I. Biblia - Ószövetség

Szövegértelmezés: Ószövetségi szöveg alapvető mondanivalójának, üzenetének értelmezése, kifejtése.

Esetelemzés: A bibliai szövegek mondanivalójának aktualizálása a ma keresztényének életére.

Véleményének indoklása, állásfoglalásának megalapozása.

II. Biblia – Újszövetség

Szövegértelmezés: Újszövetségi szöveg alapvető mondanivalójának, üzenetének értelmezése, kifejtése

Esetelemzés: Az újszövetségi szövegek mondanivalójának aktualizálása a ma keresztényének életére.

Véleményének indoklása, állásfoglalásának megalapozása.

III. Egyháztörténelem

Szövegértelmezés: Egyháztörténeti forrás és egyházi dokumentumok elemzése, értelmezése.

Esetelemzés: Az egyháztörténeti események értelmezése és összevetése a mai kor problémáival. Az egyház mai helyzetének elemzése.

IV. Dogmatika

A keresztény életgyakorlat örömei, nehézségei.

Állásfoglalás, a vélemény indoklása.

V. Erkölcstan

Esetelemzés: Erkölcsi kérdések, mai erkölcsi problémák elemzése, állásfoglalás, a vélemény indoklása.

VI. Alapvető hittan

Esetelemzés: A vallásos élet értékének, az egyházhűségnek bemutatása, értelmezése.

A missziós tevékenység fontossága. Mások megértésének, tiszteletének, elfogadásának alapja a krisztusi szeretet. Állásfoglalás, a vélemény indoklása.

B) TÉMAKÖRÖK

Témakörök	Követelmények
I. BIBLIA – ÓSZÖVETSÉG	
1. Az Ószövetségi üdvtörténet a kezdetektől a próféták aranykoráig	Őstörténet: a teremtés, Isten elgondolása a teremtett világról és az emberről; a bűnbeesés, a bűn következményei; az ősatyák istenélménye, meghívása, a nekik adott ígéret, a velük kötött szövetség.
	Mózes és a mózesi szövetség.
	A Dávidnak tett messiási ígéret.
2. Ószövetségi üdvtörténet a próféták aranykorától a hellenista korig	Illés, Amosz és Ozeás próféta.
	Izajás, a második Izajás, a harmadik Izajás.
	Jeremiás próféta.
	Ezékiel próféta.
	Dániel próféta.

Alapvető ószövetségi bevezetéstudományi ismeretek	Az ószövetségi üdvtörténet fogalma, az ószövetségi kánon, irodalmi műfajok az Ószövetségben, az Ószövetség szövegtanúi és fordításai, a prófétafogalom és a prófétai irodalom jellemzése, a bölcsességi és a lírai irodalom, a zsoltárok fogalma és műfaja.
II. BIBLIA – ÚJSZÖVETSÉG	
3. Krisztus misztériuma az evangéliumok alapján	A gyermekérettörténetek értelmezése, Jézus tanítása, Jézus tettei (csodák), Jézus halála és feltámadása, a Szentlélek eljövetele.
4. Az apostolok kora az Újszövetség fényében	Az ősegyház élete, a misszió, az első apostoli zsinat.
	Péter apostol tanítása az Ap.Csel. és a Péter-levelek alapján. Pál apostol megtérése és missziós útjai.
	János és Jakab apostol tanítása a leveleikben.
Alapvető újszövetségi bevezetéstudományi ismeretek	Az Újszövetségi üdvtörténet fogalma, az újszövetségi kánon, irodalmi műfajok az újszövetségi Szentírásban, újszövetségi szövegtanúk és fordítások. Az evangéliumok keletkezéstörténete.
	Az Ap.Csel. keletkezéstörténete és műfajai.
	Péter apostol leveleinek keletkezéstörténete.
	Jakab és János apostol leveleinek keletkezéstörténete.
III. EGYHÁZTÖRTÉNELEM	

5. Az egyház ókora és középkora	Az egyház történelmének kezdete, a keresztényüldözés kora.
	Egyetemes zsinatok az ókorban.
	A szerzetesség kialakulása a remetéktől Assiszi Szent Ferencig.
	A keleti (ortodox) egyház története.
	Szent István és az Árpád-házi szentek Jézus evangéliumának szolgálatában.
	Az egyház történelme mint üdvtörténet.
	Az egyházi állam fogalma.
	Egy egyházatya és/vagy az egyházmegye védőszentje életének és művének bemutatása.
	Két ó- vagy középkori pápa bemutatása.
6. Az egyház újkora és legújabb kora	A reformáció értékeiben és negatívumaiban rejlő isteni üzenet: forradalom helyett belső megújulás.
	A Trentói Zsinat a megújulás szolgálatában.
	Jézus örömhírének hiteles hordozói (néhány kiemelkedő jelentőségi szent életútjának és művének bemutatása).
	Az egyház története a felvilágosodás korától az I. Vatikáni Zsinatig.
	A keleti (görög katolikus) rítus jellemzői.
	Korunk kihívásai és a II. Vatikáni Zsinat.
	A 20. század egy nagy pápájának bemutatása
	Az ökumenizmus törekvései a 20. században az ökumenizmusról szóló zsinati nyilatkozat alapján.
IV. DOGMATIKA	

7. Ünnepeink liturgiája és dogmatikája (Krisztus megváltó tevékenysége, Mariológia) (A görög szertartású vizsgálók saját liturgikus hagyományuk alapján mutatják be a dogmatikai tanítást.)	A teremtés, a bűnbeesés és az ígélet dogmatikája - az Advent liturgiája.
	A megtestesülés dogmatikája (Karácsony).
	A megváltás és a halálon túli lét dogmatikája (Húsvéti ünnepkör).
	A Szentlélekről szóló dogmatikai tanítás (Pünkösöd).
	Az üdvtörténet, a misztérium, a liturgia és a misztériumokat értelmező dogmatika fogalma.
	A Mária-dogmák krisztológiai mondanivalója.
	A Lélek ajándékai - a karizmák.
8. Az Eukarisztia és a szentségek (A görög szertartású vizsgálók saját liturgikus hagyományuk alapján mutatják be a dogmatikai tanítást.)	A szentmise liturgiája mint az üdvtörténet valamennyi misztériumának emlékezete és megjelenítője.
	A szentség fogalma. A kegyelem fogalma.
	A keresztség és a bérmálás szentségének liturgiája és dogmatikája.
	A kiengesztelődés és a betegek kenetének liturgiája és dogmatikája.
	A házasság és a papi rend szentségének liturgiája és dogmatikája.
	A legfontosabb liturgikus jelképek.
	A szentek tiszteletének dogmatikája.
	A szentelmények liturgiája és dogmatikája.
	Az imádság dogmatikája.
	A szentmisén kívüli igeliturgia dogmatikája.
V. ERKÖLCSTAN	

9. Az ember erkölcsi lény	Az ószövetségi ember üdvtapasztalata saját erkölcsi mivoltáról.
	Jézus tanítása az ember erkölcsi mivoltáról és feladatáról.
	Az ember erkölcsi mivolta az egyház tanításában.
	A törvény az ószövetségi üdvtörténetben.
	A Jézusban beteljesedett ószövetségi törvény.
	Az üdvtörténeti erkölcsstan fogalma.
	A törvény fogalma és fajtái az erkölcssteológiában.
	A teológiai erények.
10. Az erkölcsi halál és az erkölcsi feltámadás	A bűn és következménye az ó- és újszövetségi Szentírás alapján.
	A bűn következménye az egyház teológiai tanításában.
	Az erkölcsi feltámadás reménye az Ószövetségben, ténye és alapja az Újszövetségben.
	Az erkölcsi feltámadás az egyház tanításában és gyakorlatában.
	A születéssel kapcsolatos erkölcsi problémák.
	A szexualitással kapcsolatos erkölcsi problémák.
	A házassággal kapcsolatos erkölcsi problémák.
	A halállal kapcsolatos erkölcsi problémák.
VI. ALAPVETŐ HIT TAN	
11. A vallás és a Krisztus-esemény bizonyossága	A vallás fogalma és lehetősége a katolikus egyház önértelmezésében.
	A kereszténység előtti keleti vallások: hinduizmus, buddhizmus.
	A kinyilatkoztatásból merítő vallások: zsidó vallás, iszlám.
	Jézus történetisége pogány és zsidó források alapján.
	Jézus feltámadásának igazolhatósága.

	A vallásfilozófia fogalma.
	Az üdvtörténet apológiájának fogalma.
	Isten létének bölcséleti bizonyítása.
	A vallásszabadságról szóló zsinati nyilatkozat ismertetése.
	A nem keresztény vallásokról szóló zsinati nyilatkozat ismertetése.
	Mai vallási áramlatok.
12. Az egyház és a kinyilatkoztatás	Az egyház jézusi eredetének ténye és szüksége az újszövetségi iratok alapján.
	Az egyház négy ismertetőjegye (egy, szent, katolikus és apostoli) és szüksége.
	Az egyház fogalma a katolikus egyház önértelmezése alapján.
	Az egyház ószövetségi gyökerei.
	Az egyház és a pápa tévedhetetlenségének fogalma.
	A kinyilatkoztatás és a sugalmazás fogalma.
	A hit és a cselekvés összefüggése.
	A hit mint ésszerű engedelmesség.

C) VIZSGALEÍRÁS

A vizsga részei

Középszint
Szóbeli vizsga
15 perc
50 pont

A vizsgán használható segédeszközök

	Középszint
	Szóbeli vizsga
A vizsgázó biztosítja	NINCS
A vizsgaszervező intézmény biztosítja	Biblia (a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat kiadása), a II. Vatikáni Zsinat dokumentumai, valamint a tétel kifejtéséhez szükséges szövegrészlet(ek).

Közzé kell tenni: NINCS

KÖZÉPSZINTŰ VIZSGA

Szóbeli vizsga		
15 perc		
Tételkifejtés		
A) feladat tartalma	A) feladat előadásmódja	B) feladat
30 pont	10 pont	10 pont
50 pont		

Szóbeli vizsga

Általános szabályok

A tételsor 24 tételből áll. Minden tétel egy A és egy B feladatot tartalmaz.

A tételsor legalább 30%-át (24 tétel esetén 7 tételt) évről évre módosítani kell.

A felkészülés során a Biblia (a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat kiadása), a II. Vatikáni Zsinat dokumentumai, valamint a tétel kifejtéséhez szükséges szövegrészlet(ek) használható(k).

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

A szóbeli vizsgán egy A) és egy B) feladatot fejt ki a vizsgázó.

A tételsor összeállításához a részletes követelményekben megjelölt témákat kell figyelembe venni. Mindegyik A) feladat alapja szövegmagyarázat (bibliai, liturgikus, zsinati vagy egyházi dokumentum, szentek írásai stb.). A bibliai helyet, illetőleg az elemzendő szöveget a szóbeli feleletre való felkészülés során a vizsgázó rendelkezésére kell bocsátani.

A tételsort úgy kell összeállítani, hogy a tételekben kitűzött feladatok – a témák sajátosságait figyelembe véve – lehetőleg hasonló nehézségűek legyenek, valamint legyen mód a sikeres felkészülésre, illetve a kifejtésre a szóbeli feleletre adható időkeretben.

A *Témakörök* című fejezet mind a hat hittani disciplinát (Ószövetség, Újszövetség, Egyháztörténelem, Dogmatika, Erkölcsstan, Alapvető hittan) tartalmazza oly módon, hogy valamennyit 2-2 témakörre osztja. Így összesen 12 témakör van. Minden témakörből 2 A) és 2 B) feladatot kell megfogalmazni.

Az A) feladatok egy-egy témakör átfogó anyagából jelöljenek ki 2 feladatot, amelyek alapján a vizsgázó bemutathatja alapvető hittani ismereteit, rendszerezési képességét, szövegelemzési készségét és hittani tudása alkalmazásának képességét. A B) feladatok a 12 témakörhöz szorosan kapcsolódó fogalmakat, rövidebb témákat tartalmazzanak.

Az A) feladatokhoz csak más teológiai disciplina területéről való B) feladatot lehet kapcsolni.

Mivel a hittudományban nagyon szoros a különböző disciplinák közötti kapcsolat (hiszen pl. a bibliikum megalapozza a dogmatikát és a morálist), a tételsor összeállításakor különös figyelmet kell arra fordítani, hogy ugyanazon témák ne forduljanak elő több különböző tételben. Például nem megfelelő, ha a tételsorban szerepel az Újszövetségben: Jézus halála és feltámadása, a Dogmatikában: a húsvét liturgiája és dogmatikája, vagy az Alapvető hittanban: Jézus feltámadásának igazolhatósága.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A szóbeli vizsgateljesítmény legmagasabb pontértéke 50 pont. A vizsgateljesítmény értékelése a következő általános értékelési kritériumok alkalmazásával történik:

A) feladat (40 pont)		B) feladat (10 pont)	
TARTALMI MINŐSÉG	30 pont	TARTALMI MINŐSÉG	10 pont
tárgyi tudás	8 pont	tárgyi tudás	5 pont
szövegértelmezés	8 pont	teológiai fogalmak pontos használata	5 pont
teológiai fogalmak pontos használata	7 pont		
értelmezés, aktualizálás	7 pont		
ELŐADÁSMÓD	10 pont		
világos, logikus szerkesztés	5 pont		
megfelelő szóhasználat	5 pont		

Teljesítményszintek az A) feladat esetén

Teljesítményszint	Leírás
TARTALMI MINŐSÉG (elérhető legfeljebb 30 pont)	
<i>24-30 pont</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A vizsgázó tárgyi tudása pontos, alapos: jól érti és ismeri a feladat témáját, összefüggéseit, fő kérdéseit. Önállóan, segítő kérdés nélkül fejt ki mondanivalóját. – A szöveg megfelelő kulcsszavait emeli ki és értelmezi. A szöveg értelmezését a téma összefüggésében el tudja helyezni. – A témához tartozó teológiai fogalmakat pontosan, szabatosan definiálja és használja. – Megfogalmazza a téma kívánta értékelő véleményét. Ismereteit megfelelően alkalmazza, aktualizálja. – A felelet minden lényeges elemében meggyőző.
<i>12-23 pont</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Tárgyi tudása megfelelő. A feladat kifejtése lényegében önálló, főbb megállapításai általában helytállóak. A feladat kifejtése rendszerezésre törekvő, de néhány tartalmi elem bizonytalan, esetleg hiányos. – A szöveg néhány kulcsszavát emeli ki, de azokat megfelelően értelmezi. – A témához tartozó teológiai fogalmak definíciója nem minden esetben pontos, de a legfontosabbakat lényegében jól használja. – Megfogalmazza a téma kívánta értékelő véleményét, de feleletében felületesség, túlzott általánosítás, irreleváns narráció is előfordulhat.
<i>0-11 pont</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Tárgyi tudása nem kielégítő, de rendelkezik bizonyos összefüggések, tények, fogalmak, kulcsszavak töredékes ismeretével. A felelethez szükséges a kérdező tanár jelentős segítsége.
ELŐADÁSMÓD (elérhető legfeljebb 10 pont)	
<i>8-10 pont</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az előadásmód önálló, folyamatos, érthető. A felelet gondolati íve rendezett, átlátható. Előadásmódja lényegre törő, kerüli a lényegtelen elemeket, kitérőket. Fogalomhasználata világos, pontos, szókincse gazdag
<i>4-7 pont</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A feladat kifejtése, a mondandó elrendezése, gondolati íve általában átlátható. Az előadásmód esetleg néhol akadozó, körülményes. Fogalomhasználata, szókincse a témának megfelelő, csak néhány kisebb nyelvi, stilisztikai, mondatszerkesztési hiba fordulhat elő benne.
<i>0-3 pont</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A felelet gondolatmenete nem vagy kevéssé azonosítható. A felelet nem eléggé folyamatos, előadásmódja bizonytalan. A nyelvi, stilisztikai kifejezőmódja nem igényes (bizonytalan mondatszerkesztés, szegényes szókincs).

Teljesítményszintek a B) feladat esetén

Teljesítményszint	Leírás
TARTALMI MINŐSÉG (elérhető legfeljebb 10 pont)	

8-10pont	<ul style="list-style-type: none"> – A vizsgázó tárgyi tudása pontos, alapos: jól érti és ismeri a feladat témáját, összefüggéseit, fő kérdéseit. Önállóan, segítő kérdés nélkül fejt ki mondanivalóját. – A témához tartozó teológiai fogalmakat pontosan, szabatosan definiálja és használja. – Ismereteit megfelelően alkalmazza. – A felelet minden lényeges elemében meggyőző.
4-7 pont	<ul style="list-style-type: none"> – Tárgyi tudása megfelelő. A feladat kifejtése lényegében önálló, főbb megállapításai általában helytállóak. A feladatkiejtése rendszerezésre törekvő, de néhány tartalmi elem bizonytalan, esetleg hiányos. – A témához tartozó teológiai fogalmak definíciója nem minden esetben pontos, de a legfontosabbakat lényegében jól használja. – Felületesség, túlzott általánosítás, irreleváns narráció fordulhat elő feleletében.
0-3 pont	<ul style="list-style-type: none"> – Tárgyi tudása nem kielégítő, de rendelkezik bizonyos összefüggések, tények, fogalmak töredékes ismeretével. A felelethez szükséges a kérdező tanár jelentős segítsége.

A teljesítményszinteknél adott ponthatárokon belül az értékelő dönt az elért pontszámról.

A vizsgateljesítmény összpontszámának kialakítása:

Az összpontszám az A) és a B) feladatokból elért teljesítmény pontszámainak összege, így a középszintű szóbeli vizsgán legfeljebb 50 pont szerezhető.

A Belügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 12/2022. (VI. 28.) BM utasítás alapján a köznevelésért felelős miniszter nevében eljárva: